

maatte bortfalde. Jubelfesten lagde nemlig i en ganske usædvanlig Grad Beslag paa en stor Del af Universitets Personalets Tid og Kræfter og stillede betydelige Krav til Studenternes Medvirkning og Deltagelse. Man maatte derfor ønske at befries for de med Afholdelsen af Reformationsfesten forbundne Besværligheder, der vel vare langt ringere end de med Jubelfesten forbundne, men dog langtfra ganske ubetydelige. Det kunde heller ikke ventes, at Interessen for Reformationsfesten vilde blive blot nogenlunde livlig, da det laa i Forholdets Natur, at hyppige Fester sløvede Interessen, og særlig den store forud gaaende Fest vilde virke i denne Retning i forhojet Grad. Bifaldt Ministeriet Konsistoriums Indstilling, maatte en bestemt Dag fastsættes, paa hvilken Rektor- og Dekanskiftet, der ellers rettede sig efter Reformationsfesten, skulde finde Sted. Denne Dag vilde overensstemmende med de sædvanlige Forhold passende blive d. 10. Novbr. De korte Levnedbeskrivelser af dem, der havde erhvervet akademiske Grader, hvilke ellers plejede at optages i Indbydelsesskriftet til Reformationsfesten, vilde da kunne optages i Programmet til Festen i Anledning af Kongens Fødselsdag 1880.

Efter Konsistoriums Indstilling bifaldt Ministeriet under 30. Apr. s. A., at Reformationsfesten for 1879 maatte bortfalde, samt at Rektor- og Dekanskiftet foregik d. 10. Novbr. s. A., ganske paa samme Maade som om Reformationsfesten var blevet afholdt paa denne Dag.

— I Anledning af en Henstilling fra Studenter-Sangforeningen har Konsistorium under 30. Novbr. 1878 tilskrevet bemeldte Forening, at der 14 Dage før den tidligste Dag, paa hvilken de tvende aarlige Universitetsfester kunne blive afholdte, vil blive givet dens Musikdirektør skriftlig Underretning om det omtrentlige Tidspunkt, og derefter snarest muligt lignende Underretning om den endelige Bestemmelse. Konsistorium har derhos udbedt sig hurtigst mulig Meddelelse efter den første Underretning, hvis der fra Sangforeningens Side skulde være Hindring mod Valget af en enkelt Dag inden for de antydede Tidsgrenser.

— Med Hensyn til den i Juni 1879 afholdte Jubelfest maa henvises til Fremstillingen foran S. 589—615.

VII. Videnskabelige Samlinger og Anstalter.

1. Det zoologiske Museum.

Efter en Indstilling fra Rektoren for Roskilde Kathedralskole bemyndigede Ministeriet ham til at afgive fra Skolens naturhistoriske Samling en Del Gjenstande, der kunde tjene som Apparat ved Friskolens Undervisning i Naturhistorie. Da dette Apparat imidlertid var meget ufuldstændigt, anmodede Ministeriet under 10. Jan. 1878 Museumsraadet om at foranledige, at det i et saa vidt muligt passende Omfang suppleredes med, hvad der fra Museet kunde undværes, saa meget mere som Ministeriet antog, at Museet allerede tidligere havde stræbt at gjøre de Doubletter frugtbringende, som fandtes ved samme, og som der for største Delen ikke kunde andet end beleme det og i samme optage en ellers nødvendig Plads. Ministeriet tilføjede derhos, at det vilde sætte Pris paa, at Museet paa den antydede Maade medvirkede til, at en fyldigere og mere frugtbringende Undervisning i Naturhistorie kunde blive almindeligere, og anmodede Raadet om at udtale sig om, hvorvidt og i bekræftende Fald hvorledes der hertil kunde ydes

Bidrag fra Museet, og det saaledes kunde blive bekendt, at de Skoler, som vilde behøve dets Bistand, kunde faa Lejlighed til derom at sætte sig i umiddelbar Forbindelse med Museumsraadet, som ved en aarlig Beretning kunde sætte Ministeriet i Kundskab om, hvorledes Sagen havde nydt Fremme.

Herpaa svarede Museumsraadet under 5. Marts, at det vel var i Stand til i dette Øjemed at afgive enkelte Gjenstande uden derved at paadrage sig direkte Udgifter, men at en særlig Bevilling derimod vilde blive fornøden, hvis der skulde gives en slig Samling et større Omfang. Hvis Ministeriet fastholdt det Ønske at aabne flere (muligvis mange) Skoler en lignende Adgang til at forskafe sig et zoologisk Undervisnings Apparat, kunde Raadet meget godt tænke sig en saadan Foranstaltning støttet af Museets Medvirkning, uden enten at være lagt i Raadets eller i de enkelte, allerede stærkt bebyrdede Embedsmænds Hænder, hvilket for Museets planmæssige Virksomhed vilde medføre altfor store Forstyrrelser og Misligheder. Raadet fremhævede imidlertid, at der til Gjennemførelsen af en saadan Foranstaltning vilde kræves dels en ikke ringe Pengebevilling, dels en Oversigt over de i Betragtning kommende Skolers Antal og disses forskjellige Formaal, for at derpaa en Plan for Samlingernes S sammensætning kunde baseres.

Under 15. Marts bifaldt Ministeriet, at der overlodes Roskilde Bys Friskole de Gjenstande, som uden direkte Udgift for Museet kunde undværes til dermed at danne en efter Omfanget af den Undervisning, som i Skolen kunde gives i Naturhistorie, passende Samling, og anmodede Raadet om ved direkte Forhandling med Friskolen at ordne denne Sag.

I Anledning af Raadets Ytringer om en eventuelt mere udvidet Virksomhed fra dets Side i den ommeldte Retning, udtalte Ministeriet derhos, idet det gjentog, at det maatte anse det som et væsentligt Gode, om Skolerne kunde sættes i Stand til at erholde et passende Apparat til Undervisning i Naturhistorie, at det vilde sætte Pris paa fra Raadet at modtage en yderligere Paavising af, paa hvilken Maade det havde tænkt sig, at Sagen ved Museets Medvirkning kunde fremmes saaledes, at de højere Borgerskoler og Realskoler og de eventuelle Fortsættelsesskoler paa Landet, som maatte have optaget eller efterhaanden optog Undervisningen i Naturhistorie blandt de Fag, som lærtes i disse, kunde — mulig mod selv at godtgjøre Museet dets direkte Udgifter eller mod en moderat Pris — blive forsynede med saadanne Samlinger, som Skolerne, efter det forskjellige Omfang, hvori Naturhistorie læstes i disse, maatte antages at have Brug for. Det lod sig ikke gjøre hverken at afgive en Fortegnelse over Antallet af de Skoler, som kunde behøve saadanne Samlinger, og heller ikke, hvilket Omfang disse maatte have, da dette selvfølgelig maatte afhænge af det forskjellige Omfang, i hvilket Disciplinen læstes i de forskjellige Skoler. Dette kunde imidlertid næppe træde hindrende i Vejen for at lægge en Plan som den, Ministeriet havde antydet, og at udtale sig i Almindelighed om, hvorledes Museet kunde medvirke til Sagens Fremme. Hvad Ministeriet derfor maatte ønske Klarhed om, var, hvad der kunde præsteres fra Museets Side, og hvilken Hjælp der kunde ydes Skolerne, samt under hvilke Betingelser denne kunde tilbydes. Det maatte da blive Ministeriets Sag at bringe dette til almindelig Kundskab, og det kunde næppe betvivles, at naar først Sagen paa denne Maade viste sig praktisk udførlig, vilde der paa forskjellig Maade fra Kommunernes og Skolernes Side vises Interesse for at gjøre de nødvendige pekuniære Ofre for at kunne optage et Fag, som havde saa stor Betydning for den

almindelige Dannelse, og som nu forsømtes eller holdtes rent ude af Mangel paa det nødvendige Undervisnings Apparat, medens det i modsat Fald med Lethed vilde vinde Indgang baade hos Lærere og Disciple. Det var en Selvfølge, at naar først en saadan Plan forelaa, maatte vedkommende Skoler træde i direkte Forhandling med Raadet om det Omfang, man maatte ønskes at give Samlingerne.

Ved Siden heraf maatte det ikke overses, at ligesom Befolkningens flittige Besøg i Museet, efter dettes Aabning for det store Publikum, beviste en Trang hos dette til at blive bekendt med de videnskabelige Samlinger, og vakte den Følelse, at disse ikke vare tilvejebragte alene for den lærde og videnskabelig dannede, men ogsaa havde sin Betydning for Befolkningen i Almindelighed, saaledes vilde en Virksomhed som den, Ministeriet her søgte at fremkalde, yderligere bestyrke denne Følelse og give et nyt Bevis paa, hvilken Betydning den videnskabelige Syslen og de videnskabelige Samlinger havde, idet det vilde gaa op for Befolkningen, at Universitetet ogsaa uden for Hovedstaden bidrog sit til, at den almindelige Dannelse kunde gives i en fyldigere og mere indtrængende Form. Der skabtes derved en Forbindelse mellem Universitetet og Befolkningen, som ikke kunde andet end være Universitetet til Gavn.

I Skrivelse af 13. April udtalte Museumsraadet, at det ganske delte Ministeriets Ønske om, at Undervisningen i Naturhistorie i Skolerne maatte, saa vidt muligt, blive mere udbredt og fyldigere, og at det ogsaa sympathiserede med Ministeriet deri, at de offentlige Samlinger, saa vidt deres eget Formaal og deres begrænsede Kræfter tillode det, efter Evne og Lejlighed bidroge til denne Sags Fremme. Det udviklede da nærmere, hvorledes der fra Museets Side formentlig bedst kunde virkes til Sagens Fremme.

Det kunde næppe omtvistes, at et Kollegium som Museumsraadet ikke var skikket til at lede de paatænkte Skole- og Undervisnings Samlinger, saa meget mindre, som jo Bestyrelsen af Museets enkelte Afdelinger heller ikke sorterede under Raadet som saadant. Dette Hverv burde formentlig lægges i Hænderne paa en enkelt Mand, der dog næppe burde være nogen af Museets Embedsmænd, hvis Tid og Kræfter allerede i for høj Grad vare optagne, til at de kunde tilbørlig varetage et saa betydeligt Arbejde som Dannelsen og Fordelingen af de forskjellige Slags Samlinger og den dermed forbundne, vistnok vidtløftige Brevvexling vilde medføre. Den Mand, til hvem Sagen betroedes, maatte selvfølgelig udstyres med de fornødne Pengemidler til Grundlæggelsen af i det mindste nogle af Samlingerne, ved at lade de almindeligst fornødne Gjenstande indkøbe, indsamle og præparere, og Raadet fremhævede i saa Henseende, at Sagens Iværksættelse under alle Omstændigheder vilde medføre betydelige Omkostninger, i alt Fald betydelige Udlæg, hvis nemlig Ministeriets Forventning maatte gaa i Opfyldelse, at der fra Kommunernes og Skolernes Side vilde blive gjort de nødvendige, pekuniære Ofre for at give den naturhistoriske Undervisning den Fylde, som et saadant udvidet Apparat vilde kunne tjene til at bevirke. Den Medvirkning, der fra Museets Side, alt efter Afdelingernes Beskaffenhed, herved kunde ydes, vilde formentlig i flere Retninger have Betydning for Formaalets Fremme, navnlig ikke alene ved Afgivelse enten uden al Godtgjørelse eller mod en passende Godtgjørelse af direkte Udgifter, af saadanne Gjenstande, som det maatte kunne undvære, og som kunde finde hensigtssvarende Anvendelse til det nævnte Brug, men tillige ved Raadgivning og Vejledning til den Mand, i hvis Hænder Tilvejebringelsen af Samlingerne

lagdes, med Hensyn til Afbenyttelsen af de letteste Veje til at erhverve, hvad der maatte ønskes, eller ved direkte Tilbud om at skaffe de ønskede Artikler efterhaanden til Veje ved Afdelingernes Forbindelser, fremdeles ved lignende Henvisning og Vejledning angaaende de bedste Præparationsmaader og hvilke Præparatorer man i given Retning helst maatte henvende sig til, være sig enten hjemme eller i Udlandet, endelig den almindelige Navngivning af de anskaffede eller fra Museet afgivne Gjenstande — kort sagt, hele den Vejledning og Medvirkning, Afdelingernes Bestyrere under Haanden og privatim havde meddelt gennem lange Aarrækker.

I Følge denne Plan, som Raadet ansaa for den hensigtsmæssigste, vilde det altsaa blive Lederen af Samlingernes Tilvejebringelse og disses Afpassing, der henvendte sig til Bestyrerne af Museets forskellige Afdelinger og havde at forhandle om, hvad de maatte kunne afgive eller hjælpe med til at anskaffe, og derimod ikke de enkelte Skoler. Tilvejebringelsen og Indretningen af slige Samlinger under Museets eller Raadets direkte Ledelse, — hvis Tilvejebringelsen af dem under denne Form ellers blev udførlig, — maatte uundgaaelig blive Staten flere Gange dyrere end under den foreslaaede Form.

Bestyreren af Museets 3dje Afdeling (Prof. Schiødte) tiltraadte, i Betragtning af de forskellige Afdelingers forskellige Beskaffenhed og Vilkaar, det foran fremsatte for Museet i sin Helhed, men erklærede derhos, at han for sin Afdelings Vedkommende gjerne skulde besørge det fornødne ved Tilvejebringelsen af de paatænkte Samlinger.

Denne Tilføjelse foranledigede Bestyrerne for de tvende andre Afdelinger (Prof. Reinhardt og Etatsr. Stenstrup) til en særlig Udtalelse. De bemærkede nemlig, at Prof. Schiødtes Tilføjelse ikke alene var fremkommet, uden at der under Raadets Forhandling om det oven staaende Svar paa Ministeriets Skrivelse havde været mindste Tale om den, men den var derhos mod deres Indvendinger blevet dem forelagt renskrevet til Underskrift, og kunde formentlig let fremkalde væsentlige Mistydninger af Udtalelserne i Raadets Svar til Ministeriet.

For saa vidt Tilføjjelsen skulde antyde en Beredvillighed til at efterkomme et eventuelt Paalæg fra Ministeriet, altsaa Opfyldelsen af en Pligt, da var naturligvis en slig Beredvillighed ikke mindre tilstede hos de andre Afdelingers Bestyrere; men den udtrykkelige Fremhæven deraf var formentlig unødvendig og mindre passende. For saa vidt Tilføjjelsen skulde antyde noget andet eller mere, — hvad der maatte formodes —, vilde den væsentlig kunne svække Meningen af Raadets Fællesudtalelse, og under disse Omstændigheder fremhævede de, at Prof. Schiødtes Ytringer under Sagens første Behandling i Raadet i Januar Maaned meget stærkt betonedede Nødvendigheden af, at Tilvejebringelsen af de paatænkte Samlinger (ogsaa den for Roskilde Friskole) ikke kom til at medføre nogen som helst Udgift for Museets 3dje Afdeling, og derfor tillige Nødvendigheden af en særlig Bevilling i den Anledning, hvad han ogsaa gjentog ved Sagens Optagelse paa ny d. 28. Marts. Under de senere Forhandlinger viste det sig, at Prof. Schiødte nu ansaa det for afgjort ved Ministeriets Skrivelse af 15. Marts, at Museet vilde faa sine Udgifter ved Tilvejebringelsen erstattede, medens Raadets tvende andre Medlemmer ikke troede, at Skrivelsen bestemt stillede nogen særlig Bevilling i Udsigt, men kun en mulig, til Dels end ikke fuldstændig Godtgjørelse af Museets direkte Udlæg. Dertil kom, at disse Medlemmer med den 3dje Afdelings Bestyrer delte den

i Raadets Møde fra alle Sider udtalte Mening, at Afdelingerne, om de end maatte være saa rigelig udstyrede —, hvad de som bekjendt ikke vare —, at de uden væsentlige Afsavn foreløbig kunde bestride Udlægene til de for eventuelle Skolesamlinger hensigtsmæssige Anskaffelser og Præparationer, dog ikke vare berettigede til paa deres aarlige Regnskaber at opføre disse Udgifter. Selv med Henviisning til, at disse Udgifter i et kommende Aar, tidligere eller senere, sandsynligvis vilde blive Afdelingerne godtgjorte, vilde Revisionen efter de nu fulgte Regler næppe lade saadanne Udgifter passere i Regnskaberne.

2. Det mineralogiske Museum.

Universitetets mineralogisk-geognostiske Museum havde til forskjellige Tider modtaget betydelige Samlinger af islandske Mineralier, Bjergarter og Forsteninger, indsamlede paa forskjellige Undersøgelsesrejser, og alle disse Samlinger havde hidtil dannet selvstændige, efter forskellige Principer ordnede Suiten. Som Følge heraf var Benyttelsen af dem meget besværlig, da Gjenstande fra samme Lokalitet maatte søges paa flere Steder, og til de allerfleste af disse Samlinger havdes ingen Fortegnelser over Indholdet. For at bøde paa dette Savn og for tillige at fremme Interessen for Studiet af Islands geognostiske Forhold hos en af de her værende islandske studerende, overdroges det Stud. hist. nat. Thoroddsen, der deltog i Undersøgelserne paa Island i Aaret 1876, at ordne hver enkelt Samling efter en vedtagen Plan, sammenarbejde det hele til en let overskuelig geografisk-geognostisk Samling, der nu udgjorde c. 2500 Nr. foruden Forsteningerne, samt optage en fuldstændig Fortegnelse derover. Bestyrerne for de Moltkeske Museer indstillede derfor, at der i Overensstemmelse med § 9, anden Passus, i Fundatsen for de grevelig Moltkeske Legater maatte udredes en Understøttelse af 200 Kr. af de Moltkeske Studiestipendier. Konsistorium tiltraadte Indstillingen, og efter Brevvexling med Besidderen af Grevskabet Bregentved bifaldt Ministeriet den under 10. Jan. 1879.

3. Det kemiske Laboratorium.

Efter at Ministeriet ved Skrivelse af 25. Marts 1868 havde tilladt, at 3 studerende maatte deltage i de kemiske Øvelser i Laboratoriet uden at erlægge den for disse reglementerede Betaling, og ved Skrivelse af 11. Oktbr. 1873 havde forøget dette Antal til 5*), androg Bestyreren for Universitetets kemiske Laboratorium, Prof. Thomsen, under 21. Apr. 1879 om, at Tallet yderligere maatte forøges med 5, idet han bemærkede, at det ved den stærke Benyttelse af Laboratoriets Undervisning — Antallet af studerende havde i de sidste 15 Halvaar gjennemsnitlig været 105 — vilde kunne ske, uden at Laboratoriets Budget blev overskredet, ligesom det vilde være et stort Gode for de mange trængende studerende, der aarlig ansøgte om Fritagelse for den reglementerede Betaling.

Ved herover at begjære det matematisk-naturvidenskabelige Fakultets Erklæring henlede Konsistorium under 29. Apr. Opmærksomheden paa, at ved den polytekniske Lærestanstalt Assistenterne ved Undervisningen vare fritagne for Betalinger af lignende Art som den, hvorom her var Spørgsmaal. Konsistorium

*) Univ. Aarb. 1873—75 S. 131.

opfordrede Fakultetet til at ytre sig om, hvorvidt der maatte være Grund til at gennemføre den samme Regel ved Universitetet, for saa vidt dette ikke allerede maatte være Tilfældet, og navnlig med fuldstændig Gjensidighed i Forhold til den polytekniske Lærestalt.

Fakultetet anbefalede under 8. Maj Prof. Thomsens Forslag. Det tilføjede, at der selvfølgelig intet kunde være til Hinder for, at der gaves Assistenterne ved den polytekniske Lærestalt fri Undervisning i Universitetets Laboratorium, saafremt de meldte sig inden Udløbet af den Frist, der hvert Semester bestemtes af Laboratoriebestyreren for Indgivelsen af Andragender om de 10 Fripladser. Med Skrivelse af 15. Maj indsendte Konsistorium Andragendet med Anbefaling til Ministeriet. Det satte Ministeriet derhos i Kundskab om den til Fakultetet rettede Forespørgsel og dettes Svar, idet det tilføjede, at uagtet det kunde ønske en mere ubetinget Frihed hjemlet for Assistenterne, vilde det dog efter Fakultetets Udtalelser ikke for Tiden insistere videre derpaa.

Under 27. Maj bifaldt Ministeriet, at Antallet af Fripladser ved Universitetets kemiske Laboratorium foregedes til 10, naar Frekvensen af de studerende var saa stor, at Laboratoriet kunde bære den dermed forbundne Udgift.

VIII. Universitetets Forhold ud ad til.

Betænkning om Beskyttelse mod Eftertryk.

Saa vel Lov 29. Decbr. 1857 om Eftertryk som de dertil sig sluttende Love af 23. Febr. 1866 og 21. Febr. 1868 indeholde Hjemmel til, at de i samme givne, til Beskyttelse af den literære Ejendomsret sigtende Bestemmelser, under Forudsætning af Gjensidighed, ved kgl. Anordning, ganske eller til Dels kunne gjøres anvendelige paa de uden for Danmark udgivne Værker, og i Henhold her til ere Bestemmelserne i Lov 29. Decbr. 1857 og 23. Febr. 1866 ved Adg. 6. Novbr. 1858 og 5. Maj 1866 gjorde anvendelige paa Værker, som udgives i Frankrig, medens Gjensidighed for øvrigt ikke er tilvejebragt med andre fremmede Stater. Efter at der imidlertid under 8. Juni 1876 var udkommet en Lov for Norge om Beskyttelse af den saa kaldte Skriftejendomsret, der under 10. Avg. 1877 blev efterfulgt af en lignende Lov for Sverige, og begge disse Love ligeledes aabnede Adgang til, at de deri indeholdte Bestemmelser ganske eller til Dels kunde udstrækkes til de i andre Lande udgivne Skrifter (den norske Lovs § 46, den svenske Lovs § 19), tog Indenrigsministeriet under Overvejelse, om der ikke maatte være Grund til paa det her omhandlede Omraade at søge Gjensidighed tilvejebragt mellem de tre skandinaviske Lande, hvis Lovgivninger, efter at de nys nævnte Love vare traadte i Kraft, naar undtoges et enkelt Punkt, indeholdt i det væsentlige ganske ensartede Bestemmelser, og henvendte sig herom i Skrivelse af 5. Apr. 1878 til Kultusministeriet. Den antydede Uoverensstemmelse fandt Sted, bemærkede Indenrigsministeriet, med Hensyn til den Beskyttelse, som tilstodes Oversættelser. I L. 29. Decbr. 1857 § 5 bestemmes, at den, der oversætter et Skrift fra et andet Sprog, anses for sin Oversættelses Vedkommende som Forfatter, og Oversætterens heri liggende Ret til paa denne Maade at benytte en Forfatters Værk uden at komme i Strid med Eftertrykslovgivningen, er ogsaa Regelen i Norge og Sverige (den norske Lovs § 5, den svenske Lovs § 4).